

disse halvtredstindstyveaarige Forpagninger ere til Gavn eller til Skade, hvis man mener, at det er muligt, at de i mange Tilfælde kunne være til Gavn ikke blot for Godseierne, men navnlig ogsaa for Forpagterne, hvis man mener, at der ialfsald ikke foreligger tilstrækkelig Grund til allerede nu at gøre den Hovedforandring, trods den Lov, som man for 1/2 Aar siden vedtog ogsaa her i dette Thing, nu reent at ophæve disse Forpagninger, da skal man lade det berøve herved, uden at tage noget Hensyn til, hvorledes Landstinget, der jo hverken er Godseierne, Forpagterne eller Landet, har stillet sig til den tidligere omtalte Sag. Hvad Spørgsmaalet om de 50aarige Forpagninger angaar, da maa jeg for mit Bedkommende væsentlig henholde mig til, hvad der i forrige Møde blev fremsat af det erede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Frederiksen). Det ligger overmaade nær, at der kan indtræde saadanne Tilfælde, som for et Dieblif siden blev omtalt, nemlig at en Fæster kan leve i 52 Aar som Fæster, og at han forsaavidt i dette Tilfælde er bedre tjent med at have Fæste paa Livstid end med at have Forpagtning paa 50 Aar. Det er fremdeles klart, at der kan tænkes det Tilfælde, hvor det er heldigt for den paagjældende Mand's Enke, at Manden har været Fæster og ikke Forpagter. Men det forekommer mig ligesaa let at see, at der kan være mange Tilfælde, hvor det kan være meget bedre for Familien, for Sønnen, for Arvingerne og for de paagjældende Personer selv, at de have en sikker Ret til i et vist Mæemaal, saa langt som 50 Aar, at nyde Brugten af Eiendommen, saaledes, vel at mærke, at de endogsaa kunne disponere over denne deres Ret og gøre den i Penge ved at sælge den. Endnu kun et Par Ord med Hensyn til Forslaget under Nr. 2. Det er allerede tilstrækkeligt blevet udviklet, og jeg skal derfor ikke gjentage det, at der virkelig ikke lader sig anføre holdbare Grunde for juridisk at gøre en Forskjel mellem 50aarige Bortforpagninger paa Majoratsgodserne og paa de frie Godser. Man kan ikke paaberaabe sig disse Skrivelser fra forskjellige Collegier paa den Maade, som man har gjort. De Indskrænkninger, der have været

tidligere for Majoratsbesidderne med Hensyn til Bortforpagtning af deres Bøndergaarde, have ganske vist ikke deres Begrundelse i Hensyn til Fæstelovgivningingen, men have derimod været begrundede i de Baand, som have paahvilet dem som Besiddere af de paagjældende Eiendomme af Hensyn til Succesorerne i Majoratet, Den anden Grund, som er fremført i Udvalgets Betænkning, for at stille Majoratsgodserne anderledes i denne Henseende, er det patriarchalske Forhold, der siges stedse at have været langt mere fremherskende paa de bundne Godser end paa de frie, idet det fremdeles formenes, at det Patriarchalske vil tabe sig og forsvinde, efterhaanden som Livsfæste afløses af Bortforpagtning. Hvorvidt det nu kan siges med Sandhed, at Forholdet har været mere patriarchalsk paa Majoratsgodserne end paa de frie Godser, skal jeg ganske overlade til de Herrer at afgjøre efter hver Enkelt's Erfaring. Jeg maa tilstaae, at jeg selv ikke har nogen overmaade udstrakt Erfaring i den Retning, hvorimod jeg nok troer, at jeg har en Erfaring i en anden Retning, den nemlig, at man, efter som man i det enkelte Tilfælde troer at finde det passende, snart fremhæver Fæsteforholdet paa Lehn- og Majoratsgodserne som et Mønster paa Fæstevæsenets Ordning i det Hele, snart derimod finder Fæsteforholdet paa Majoratsgodserne mindre tilfredsstillende. Hvorvidt Forholdet skulde være særlig patriarchalsk paa disse Godser, skal jeg imidlertid, som sagt, henstille, og det Samme gjælder med Hensyn til den anden Bemærkning om, at det Patriarchalske vilde tabe sig, naar Fæsteforholdet afløstes af Forpagninger; i den Henseende turde jeg maaffee dog bede erindret de Bemærkninger, den høitærede Indenrigsminister anførte desangaaende i forrige Møde. Men hvad jeg vilde tillade mig at bemærke med Hensyn til denne Henviisning til det Patriarchalske, er dette, at det forekommer mig at være besynderligt, at man, dersom det virkelig forholder sig saa, at Besidderne af Majoratsgodserne have fortrinsviis været humane og billige ligeoverfor deres Fæstere, saaledes at der i Sandhed kan siges at have udviklet sig et patriarchalsk Forhold paa disse Godser, da vil kunne denne Fremfærd fra Majoratsbesid-